

Bijlage 3 Het Financieel Crisisplan

Dit financieel crisisplan is geschreven in het kader van artikel 145 van de Pensioenwet. Het crisisplan maakt deel uit van de beschrijving van de beheerste en integere bedrijfsvoering. Het geeft een beschrijving van maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten indien de dekkingsgraad zich onder een kritische grens bevindt of zich zeer snel beweegt in die richting, waardoor het realiseren van de doelstellingen van het fonds in gevaar komt.

1. Wat is een crisis?

Het bestuur beschouwt de volgende situaties als crisis:

- een situatie waarin er naar verwachting niet meer binnen de wettelijke hersteltermijn van 5 jaar respectievelijk 10 jaar kan worden voldaan aan de wettelijk voorgeschreven minimaal vereiste dekkingsgraad respectievelijk vereiste dekkingsgraad, i.c. 100% plus het minimaal vereiste eigen vermogen respectievelijk 100% plus vereiste eigen vermogen. Zo'n situatie doet zich voor als de feitelijke dekkingsgraad onder de zogenoemde kritische ondergrens (kritieke pad) terecht komt.
- wanneer zich een calamiteit voordoet. Er is sprake van een calamiteit indien zich plotseling zeer grote fluctuaties op de financiële markten voordoen, die er toe kunnen leiden dat het pensioenfonds in een (groot) tekort terecht komt of kan komen. BPZ beschouwt een situatie waarin de dekkingsgraad in een periode korter dan een week met 5%-punt of meer daalt als een calamiteit. Ook indien er dan nog geen feitelijk tekort, is er volgens het bestuur dan sprake van een crisis. Het bestuur zal dan zo snel als mogelijk bijeenkomen om te bespreken of er maatregelen moeten worden getroffen, zoals een aanpassing van het beleggingsbeleid.

2. Kritische ondergrens dekkingsgraad

De kritische ondergrens van de dekkingsgraad is de ondergrens waarvoor geldt dat er geen tijdig herstel meer kan worden verwacht als de dekkingsgraad daaronder zakt. Op basis van het door het pensioenfonds opgestelde en bij De Nederlandsche Bank ingediende herstelplan per jaareinde 2019, herijkt op basis van de jaarwerkstanden ultimo 2019, zijn de kritieke paden vastgesteld enerzijds om binnen een termijn van 5 jaar over de minimaal vereiste dekkingsgraad (per jaareinde 2019: 105,5%) te beschikken, anderzijds om binnen een termijn van 10 jaar over een beleidsdekkingsgraad te beschikken welke tenminste gelijk is aan het vereiste niveau (per jaareinde 2019: 118,5%). Hierbij wordt opgemerkt dat de actuele dekkingsgraad per jaareinde 2019 gelijk was aan 104,5% (beleidsdekkingsgraad 103,9%), waardoor bovengenoemde termijn van 5 jaar per jaareinde 2019 van toepassing is (de beleidsdekkingsgraad is per einde vierde kwartaal 2019 voor het eerst onder het minimaal vereiste niveau terecht gekomen). In de tabel op de volgende pagina zijn de betreffende kritieke paden weergegeven. Volledigheidshalve is ook het herstelpad, gebaseerd op de jaarwerkstanden ultimo 2019, opgenomen.

Datum	Ontwikkeling actuele dekkingsgraad		
	Kritieke pad MVEV	Kritieke pad VEV	Herstelpad
Jaar 0	86,8%	88,0%	104,5%
Jaar 1	92,1%	93,2%	107,5%
Jaar 2	96,0%	97,0%	109,6%
Jaar 3	99,4%	100,3%	111,7%
Jaar 4	102,6%	103,4%	113,7%
Jaar 5	105,5%	106,3%	115,5%
Jaar 6		109,1%	117,2%
Jaar 7		111,7%	118,6%
Jaar 8		114,4%	120,0%
Jaar 9		117,1%	121,3%
Jaar 10		119,7%	122,5%

Hierbij wordt opgemerkt dat het kritieke pad van jaar tot jaar relatief veel kan wijzigen (de kritieke grenzen komen hoger te liggen) als gevolg van het snel afnemen van het premiestuur vanwege het feit dat het pensioenfonds een jong fonds betreft.

3. Beschikbare maatregelen bij een crisis en effectiviteit van deze maatregelen

Beschikbare maatregelen

De volgende beleidsinstrumenten kunnen in principe door het bestuur worden ingezet:

- Toeslagbeleid
- Beleggingsbeleid
- Versobering van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een CDC-regeling. De premie wordt door cao-partijen vastgesteld voor een periode van vijf jaar. De cao-partijen hebben echter met elkaar afgesproken dat de huidige premie blijft gelden zolang er geen nieuwe afspraken zijn gemaakt. Het premiebeleid is dan ook geen beleidsinstrument voor het bestuur.

Wanneer wordt het toeslagbeleid als beleidsinstrument ingezet?

Er kunnen geen toeslagen worden verleend bij een beleidsdekkingsgraad lager onder de 110%. In die situatie is het toeslagbeleid geen beleidsinstrument. Door grote fluctuaties op de financiële markten kan er echter sprake zijn van een crisis, terwijl de dekkingsgraad nog steeds boven de 110% ligt. Gedeeltelijke toeslagen zouden dan nog kunnen worden verleend, ook als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen. Het stopzetten van die gedeeltelijke toeslagen kan dan bijdragen aan het herstel. Het bestuur zal daartoe besluiten als dat nodig wordt geacht.

Wanneer wordt het beleggingsbeleid aangepast?

Een aanpassing van het beleggingsbeleid kan vooral worden ingezet bij een dreigende crisis. Het bestuur zal dan bezien of de beleggingsrisico's (markt- en renterisico) moeten worden verminderd om niet in een feitelijke crisis terecht te komen.

Wanneer wordt de pensioenregeling versoberd?

Het bestuur heeft besloten om in een crisis waarbij herstel binnen de wettelijke termijn naar verwachting niet meer mogelijk is, de regeling te versoberen als de premie niet meer kostendekkend is in termen van premiedekking en dit zou leiden tot korting van de opgebouwde pensioenverplichtingen. Dit omdat een korting van opgebouwde pensioenen een 'ultimum remedium' is en zo veel mogelijk vermeden zou moeten worden in het kader van het vertrouwen van de stakeholders in het pensioenfonds. Ook zal de opbouw (wettelijk gezien) versoberd moeten worden als de kostendekkende premie uitgaat boven de feitelijke premie. Die versobering houdt dan in dat de

opbouw van het ouderdomspensioen wordt beperkt. Een aanpassing van het partnerpensioen heeft niet de voorkeur van het bestuur. Dit in overeenstemming met de aanpassing van de regeling per 1 januari 2015 ten opzichte van het eerder gesloten pensioenakkoord door sociale partners waarin het partnerpensioen ook op niveau bleef.

Een eventuele aanpassing van het partnerpensioen wordt bij een crisis alleen doorgevoerd als dit een noodzakelijke structurele aanpassing is.

In onderstaand overzicht is opgenomen op grond van welke juridische gronden de inzet van genoemde maatregelen gerechtvaardigd is.

Juridische legitimiteit maatregelen

Maatregel	Statuten	Pensioen-reglement	Uitvoerings-reglement	ABTN
Geen toeslagverlening	-	Artikel 16	Artikel 16	Paragraaf 5.2.4
Beleggingsbeleid aanpassen	Artikel 4	-	Artikel 16	Paragraaf 5.6
Versobering pensioenopbouw	-	Artikel 7	-	-
Korten opgebouwde pensioenen	-	Artikel 38	Artikel 16	Paragraaf 5.2.4

Effectiviteit van de maatregelen

Het bestuur vindt het van groot belang dat bij het inzetten van de diverse maatregelen het gewenste effect wordt bereikt. Dit nemen wij dan ook mee in ons besluit om de combinatie van de juiste maatregelen in te zetten. De effectiviteit van de diverse maatregelen is uiteraard ook weer afhankelijk van de op dat moment geldende markt- en economische situatie.

Die situatie, eventueel ondersteund door de resultaten van een ALM-studie, bepaalt welke (combinatie van) maatregelen in de crisissituatie van dat moment het meest gewenste effect kunnen opleveren.

Om inzicht te verkrijgen in het financiële effect van de maatregelen wordt op basis van de meest actuele beschikbare gegevens betreffende herstelmaatregelen een inschatting gemaakt van de financiële effecten van diverse maatregelen, zowel op basis van de beleidsdekkingsgraad als op basis van de actuele dekkingsgraad. De resultaten zijn opgenomen in het onderstaande overzicht. Hierbij is uitgegaan van de (feitelijke) financiële positie per jaareinde 2019 en is de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad volgend uit genoemde maatregelen vergeleken met de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad op basis van het herstelplan per jaareinde 2019.

Financiële effecten maatregelen op beleidsdekkingsgraad (in %-punt per jaar)

Maatregel	Effect op BDG ultimo¹			Effect Cumulatieve indexatie
	Jaar 3	Jaar 5	Jaar 10	
Beleggingsbeleid aanpassen: 10% minder zakelijke waarden (binnen portefeuille zakelijke waarden)	-/- 0,5%	-/- 0,7%	-/- 0,9%	-/- 0,6%
Verlaging pensioenopbouw met 10%	+ 3,6%	+ 4,6%	+ 5,0%	+ 3,8%

¹ Hierbij wordt er puur gekeken naar het effect op de beleidsdekkingsgraad, startend vanaf een actuele dekkingsgraad van 104,5%.

Korting pensioenen met 1%	+ 0,7%	+ 0,4%	+ 0,2%	+ 0,3%
---------------------------	--------	--------	--------	--------

Financiële effecten maatregelen op dekkingsgraad (in %-punt per jaar)

Maatregel	Effect op DG ultimo ²			Effect Cumulatieve indexatie
	Jaar 3	Jaar 5	Jaar 10	
Beleggingsbeleid aanpassen:				
10% minder zakelijke waarden (binnen portefeuille zakelijke waarden)	-/- 0,5%	-/- 0,7%	-/- 1,0%	-/- 0,6%
Verlaging pensioenopbouw met 10%	+ 4,2%	+ 5,1%	+ 5,2%	+ 3,8%
Korting pensioenen met 1%	+ 0,7%	+ 0,5%	+ 0,2%	+ 0,3%

De aanpassing van het beleggingsbeleid leidt tot een licht lagere (beleids)dekkingsgraad. Dit komt doordat de verplaatsing van zakelijke waarden naar vastrentende waarden leidt tot een lager verwacht rendement en, alles gelijk houdend, tot een lager overrendement. Doordat de beleidsdekkingsgraad daalt is er ook minder mogelijkheid tot indexeren. In bovenstaande tabel is geen rekening gehouden met de hogere fluctuaties op de aandelenmarkt ten opzichte van de obligatiemarkt.

Een verlaging van de pensioenopbouw met 10% leidt tot een stijging in de (beleids)dekkingsgraad. Hierbij is aangenomen dat de premie inkomsten, zijnde 17,1% van het salaris, gelijk blijven. Door de verlaging van de pensioenopbouw daalt de (actuarieel) benodigde premie, terwijl de feitelijke premie gelijk blijft. Als het indexatievermogen wordt meegenomen, is te zien dat er meer (en sneller) geïndexeerd kan worden, doordat de herstelkracht van het fonds stijgt.

Een eenmalige korting van 1% leidt direct tot ongeveer eenzelfde percentage stijging in dekkingsgraad. Op termijn ebt het effect weg, door de toenemende omvang van het pensioenfonds als gevolg van m.n. de premie inkomsten c.q. pensioenopbouw.

4. Uitgangspunten bij en prioritering van maatregelen

Als het toeslagbeleid ten tijde van een crisis als beleidsinstrument kan worden ingezet (als beleidsdekkingsgraad nog boven de 110% ligt), worden in eerste instantie geen toeslagen meer verleend voor zowel de actieven als de inactieven. Dit leidt voor alle betrokken tot een gelijke bijdrage aan het herstel.

Als stopzetten van de toeslagen niet kan of niet voldoende is en alleen als de zuivere kostendekkende premie uitgaat boven de feitelijke premie, wordt de pensioenopbouw versoerd. Dit betekent dat dan alleen de actieve deelnemers extra bijdragen aan herstel en de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden niet meer worden geraakt.

Als het stopzetten van de toeslagen en de eventuele versoering van de pensioenopbouw niet voldoende effectief blijken te zijn, zullen als laatste redmiddel de bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten worden gekort. Bij een noodzakelijke korting maakt BPZ geen onderscheid naar groepen deelnemers. Kortingen geschiedt op basis van het gelijke monniken-gelijke kappen principe.

Het bestuur heeft verder als uitgangspunt dat de maatregelen bij crisis na verloop van tijd, als de omstandigheden en de wettelijke mogelijkheden het toelaten, weer gecompenseerd kunnen worden.

² Hierbij wordt er puur gekeken naar het effect op de actuele dekkingsgraad, startend vanaf een actuele dekkingsgraad van 104,5%.

5. Besluitvorming tijdens crisis

Het bestuur komt regulier elke maand bij elkaar. Het is daarom in principe niet nodig om bij (dreigende) crisis tussendoor bij elkaar te komen. De voorzitter (al dan niet op verzoek van individuele bestuursleden) kan echter toch een tussentijdse bestuursvergadering bijeenroepen.

6. De communicatie

Voor het bestuur is het ook van belang, zeker in het kader van artikel 105, lid 2 van de Pensioenwet, om een evenwichtige afweging te maken tussen de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden. In het hierna volgende overzicht is opgenomen welke groep(en) belanghebbenden bij een bepaalde maatregel word(t)(en) getroffen:

Maatregel	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Niet indexeren	X	X	X
Beleggingsbeleid aanpassen	X	X	X
Versobering pensioenopbouw	X	-	-
Korting pensioenen	X	X	X

Indien het noodzakelijk is om een korting op de aanspraken en rechten toe te passen, zal deze korting in principe een gelijk percentage zijn voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Alleen indien er bijzondere redenen of aanleidingen zijn om te differentiëren tussen groepen, zal van dit principe worden afgeweken.

7. De communicatie

Onderdeel van dit financieel crisisplan is ons communicatiebeleid richting de belanghebbenden. Daarbij zullen wij de volgende vormen van communicatie toepassen.

Electronisch

In de eerste plaats wordt dit crisisplan op onze website geplaatst.

Ten tweede zal er communicatie richting de belanghebbenden plaatsvinden indien het crisisplan in werking treedt. Wij zullen de belanghebbenden via een nieuwsbrief informeren. Het uitgangspunt is om digitaal te communiceren, echter indien de situatie er om vraagt zal er ook schriftelijk worden gecommuniceerd.

Via deze informatie zal worden aangegeven wat de mogelijke (combinaties van) maatregel(en) zijn als de financiële positie zich onvoldoende snel herstelt. Als het uiteindelijk noodzakelijk is om een korting op de aanspraken en rechten toe te passen, dan zullen de belanghebbenden ook worden geïnformeerd over het zo mogelijk in de toekomst ongedaan maken van de getroffen maatregel. Het uitgangspunt daarbij is dat een korting pas ongedaan kan worden gemaakt indien de dekkingsgraad weer duidelijk boven het wettelijke vereiste niveau ligt, indien het ongedaan maken van de korting wettelijk mogelijk is en als het herstel door het bestuur als robuust wordt beschouwd. Deze communicatie zal zoveel mogelijk op taalniveau B1 plaatsvinden.

Overigens wordt deze communicatie aan de belanghebbenden ook op de website geplaatst.

8. Evaluatie

Het bestuur zal het crisisplan jaarlijks bij de update van de Abtn evalueren. In het tweede kwartaal van 2020 heeft een update van het crisisplan plaatsgevonden. Het bestuur heeft het crisisplan goedgekeurd in haar vergadering van 14 mei 2020. In het eerste kwartaal van 2021 zal wederom een update van het crisisplan plaatsvinden.